

Com matar Fuster després de mort

La Generalitat valenciana continua sense fer-se càrrec del llegat de Joan Fuster en un clar incompliment del conveni d'intencions que va signar amb l'hereu, els marmessors, l'Ajuntament de Sueca i la Biblioteca Nacional de Catalunya.

La humitat i el verdet ja han començat a atacar les parets del número 10 del carrer de San Josep de Sueca. De tant en tant, un bon amic de l'escriptor, en un gest de fidelitat tal vegada inútil, obre les portes per tal que el ventjol eixamore la casa, a fi d'evitar que llibres i papers es facen malbé.

La casa de Joan Fuster, propietat de la Generalitat valenciana, s'estanteix amb els seus objectes, irreversiblement, de manera insultant, mentre que uns 8.000 llibres encara esperen –dormint en caixes de cartó– ser inventariats.

Fet i fet, l'heretat material de l'escriptor suecà ha esdevingut un gripau molt difícil d'engolir per a les autoritats valencianes, part implicada en la gestió del llegat de Fuster.

Crònica d'un greuge vergonyós. Cal recordar que a la mort de Joan Fuster, els seus marmessors (Joaquim Maluquer, Eliseu Climent i Max Cahner) i també l'hereu (Josep Palacios), van signar dos convenis d'intencions amb la Generalitat valenciana i la Biblioteca Nacional de Catalunya (BCN) d'una banda, i la Generalitat valenciana i l'Ajuntament de Sueca de l'altra.

En el primer dels casos la negociació va establir que la Biblioteca Nacional de Catalunya, hereva de l'epistolari literari i personal de Fuster, es conformava a rebre una còpia microfilmada d'aquests documents tot deixant-los en dipòsit a la Generalitat valenciana perquè

aquesta, d'acord amb els marmessors, els hi donara una destinació. Altrament, es deixava per més endavant la signatura d'un conveni entre totes dues institucions a fi d'establir un organisme que gestionara la documentació. La Generalitat valenciana, per la seua ban-

Uns 8.000 llibres propietat de Fuster encara esperen ser inventariats. El silenci polític de la Generalitat deixa marcir el llegat.

da, es comprometia a catalogar i ordenar la biblioteca i els fons pictòrics, i a traslladar les obres literàries més interessants. Alhora l'Ajuntament de Sueca va comprar la casa veïna per crear un centre d'estudis i difusió de l'obra de Fuster, tasca en la qual es comprometien totes les parts implicades.

Els convenis signats per l'anterior administració autonòmica socialista van començar a executar-se amb no poques traves i dificultats. Però l'arribada del Partit Popular a la Generalitat valenciana ha significat una aturada en sec de l'acompliment dels compromisos signats. Conseller rere conseller de Cultura del govern Zaplana han

anat evitant qualsevol acció efectiva per resoldre els acords. L'actual conseller de Cultura, Francesc Camps, i seguint el que ja és una tradició, s'amaga cada vegada que els marmessors insisteixen a saber què passarà amb el llegat de Joan Fuster. Camps i la institució a la qual representa han optat, doncs, pel silenci sense calcular ni tan sols el grau de descrèdit democràtic que la seua actitud representa.

L'execrable profanació de la tomba de Joan Fuster i de nou veïns més de la localitat de Sueca (entre els quals també hi ha els avis materns de l'escriptor Josep Franco) no ha fet sinó reobrir la delicada qüestió del llegat fusterià. L'exconseller català de Cultura i marmessor del llegat Fuster, Max Cahner –visiblement afectat per aquest incident–, ha declarat a EL TEMPS en relació al llegat de l'escriptor que “és hora d'exigir a la Generalitat valenciana que s'acompleixi el conveni signat. Hora d'exigir a les autoritats valencianes que es manifestin en un sentit o en un altre”.

D'altra banda, Cahner ha assenyalat, en una clara al·lusió a les autoritats autonòmiques valencianes, que “el menyspreu a la dignitat humana és un brou de cultiu per a la barbàrie”.

La indignació de Cahner és compartida per Manuel Jorba, director de la Biblioteca Nacional de Catalunya, que des de l'abril de 1996 espera la resposta de la Generalitat valenciana perquè, d'acord amb els marmessors, se signe un conveni amb la finalitat de crear un or-

El llegat de l'escriptor i assagista valencià Joan Fuster continua condemnat a l'ostracisme per la Generalitat valenciana. Tot i no ser entre nosaltres, Fuster és ara més incòmode que mai.

Una misteriosa profanació

Mentre s'escriu aquest article la profanació de la tomba de Joan Fuster la passada matinada del dia 13 de setembre encara és tot un misteri. El cas és que no ha estat Fuster l'únic ciutadà suecà pertorbat en el seu darrer descans. Antonio Cuevas Martí i Maria Dolores Cuevas Bonache; José Martínez León i Josefa Castillo Domènech; Eugenio Piqueres Vidal i Emilia Falcó Zamora; Maria Amparo Ros Royo; i Salvador Roselló Moya i Consuelo Piqueres Vidal han estat els altres noms d'aquest desagradable cas. La població de Sueca viu els fets amb una barreja de dolor, ràbia, perplexitat i resignació.

Pel que fa a la profanació de la tomba de l'assagista, com a la tardor de 1981 en què a la casa de l'escriptor van esclatar dos artefactes explosius, les investigacions de la policia menen a un carreró sense eixida. Hom podria fins i tot pensar que la naturalesa de les agressions contra l'il·lustre suecà no són de substància terrenal i per tant inabastables a l'ull clínic dels responsables policíacs.

Silencis poc raonables. De moment, els encarregats de la investigació—encara oberta—, adscrits a la 311 comandància de la Guàrdia Civil, apunten que tot ha estat obra d'un grup vandàlic i descarten qualsevol intencionalitat política en el lamentable incident. La sensació al carrer és, però, ben diferent. De raons no els en falten per pensar així i de fet no és la primera vegada que algú ha intentat de fer mal a l'escriptor valencià.

El despreniment de la pesada làpida de Joan Fuster va necessitar de moltes hores i de l'aplicada utilització d'eines *ex professo*. El fèretre no va poder ser

finalment extret del nínxol segurament pel seu excessiu pes, encara que sí que es van preocupar d'arrancar per un lateral de la caixa part de la senyera que cobria el cadàver. Posteriorment la là-

ARXIU

pida va ser col·locada acuradament en terra, una làpida discreta, difícil d'identificar com la de l'escriptor llevat que es coneguera per endavant la situació exacta a la trama del cementiri de Sueca.

Hi ha no poques preguntes per fer-se i totes poden ser perfectament inútils. El que més sorprèn és la reiterada insistència de la hipòtesi *vandalista* en un moment en què, donada l'eufòria política de l'anticatalanisme valencià, no fóra descartable l'actuació d'alguns fanàtics.

Siga com siga, el govern valencià ha tractat de passar de puntetes per davant dels fets. A l'Ajuntament de Sueca no ha arribat cap mostra de condol per part de les autoritats del govern Zaplana; el tracte informatiu de l'incident a la televisió valenciana ha estat asèptic, breu i puntual; tampoc el Govern Civil s'ha adreçat encara a l'alcalde de la capital de la Ribera Baixa, Salvador Gil, per tal d'intercanviar impressions sobre els fets... silenci, doncs...

Al seu llibre *Exploració de l'ombra*, apuntava Joan Fuster. "Callar. El sil-

SANTI CARREGUI / EL PAÍS

Els atemptats contra l'escriptor Joan Fuster mai no han estat resolts. Ni poc ni molt.

lenci sempre és una complexitat. I ni la fatiga no el justificaria. (...) I no és pas per atzar que hi ha tanta gent interessada a imposar el silenci. Cadasquí ho fa pel seu cantó: pares de família, pretors, dominers, sacerdots, albarbers, amos, generalment amos, una o altra forma d'amos. La mordassa ha estat, sempre, una institució sòlida, en totes les societats. Ja ens eduquen per a tenir la boca tancada, i, després, la insistència és sistemàtica i convergent. Ells parlen, mentrestant. Però per això mateix ens clausuren els llavis. En una última instància, parlar—també— és mossegar". Doncs, això mateix. **Francesc Viadel**

ganisme que gestione els documents de l'escriptor i assagista suecà. El cas és que fins ara, Jorba només ha pogut parlar amb alguns funcionaris sense gaire rellevància política. A la vista dels fets és molt possible que Jorba mire d'emprendre alguna acció encaminada a posar fi a aquesta penosa situació. Cal tenir molt present que si bé és cert que la Biblioteca Nacional de Catalunya va conformar-se amb els microfilms dels documents, no ha renunciat mai a la seua titularitat sobre l'arxiu, titularitat que li atorga la llei segons la darrera voluntat de Fuster.

Silenci i ambigüitat política més que calculada ha estat, doncs, l'estratègia seguida pel govern d'Eduardo Zaplana fins ara. El desinterès no pot ser més palès. Fins avui cap membre destacat del Partit Popular a creuat el llindar de la porta de ca Fuster exceptuant la rocambolesca visita que el gener de l'any passat van fer el responsable de cultura de la Diputació de València, Antonio Lis, acompanyat pel també diputat popular i alcalde de Tavernes de Valldigna, Eugenio Pérez. Tots dos van visitar el número 10 del carrer de Sant Josep guiats pel regidor d'UPV, Vicent Ferri. Sembla, però, que els dos polítics estaven més interessats a convèncer el regidor nacionalista perquè els donara suport en una operació de censura contra el consistori suecà format per una coalició de partits d'esquerra que no a agilitar els tràmits perquè el llegat de Fuster no arribe a florir-se.

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

Darrerament, i segons el que han pogut saber de manera extraoficial els membres del consistori suecà, la notícia és que la directora general de Promoció Cultural Museus i Belles Arts, Consuelo Ciscar, podria ser la persona encarregada de tirar terra sobre tot aquest assumpte.

Ciscar de fet ha visitat en les dues darreres setmanes un parell de vegades la capital de la Ribera Baixa amb motiu de la Mostra Internacional de Mim, fet que ha estat aprofitat pels responsables polítics de la població per demanar-li dia i hora. Segons ha pogut saber EL TEMPS, Ciscar està disposada a rebre l'alcalde socialista, Salvador Gil, i el regidor de Foment Cultural, Jaume Lloret (EU), el dia 15 del proper mes d'octubre a fi de mantenir una xarrada informal sobre el llegat de Fuster. No obstant això, la possibilitat d'aquesta cita, cal dir que

encara no confirmada, ha estat rebuda en un clima de total escepticisme. Molts pensen que l'amistat que va mantenir Fuster amb l'actual directora general de Promoció Cultural, Consuelo Ciscar, és l'única garantia que per fi passe alguna cosa. En tot cas, les accions de govern no les determinen les velles afinitats ni les simpaties compartides, sinó més aviat un cert sentit del deure així com una bona dosi de voluntat política. En aquest cas no hi ha hagut ni una cosa ni l'altra per part del govern valencià. I és evident que qui perd amb aquesta política incomprensiblement ostracista és de bell nou la societat valenciana, tota, fins i tot aquell sector de ciutadans que no comparteixen la visió intel·lectual de l'assagista suecà.

Fuster al llarg de la seua vida va acumular un fons bibliogràfic calculat en uns 30.000 volums com també una gran quantitat de documentació política diversa, heterogènia, d'un gran interès històric bàsicament referida a la vida política dels valencians. D'interès és també la seua correspondència literària i personal i també el fons artístic en el qual es compten obres de Renau, Ràfols Casamada, Manuel Boix o Joan Miró només per citar-ne alguns. Tan sols la parcialitat intolerable d'un govern autoritari o la ignorància poden permetre malbaratar un llegat com el que Fuster va deixar a la seua societat.

El conseller de Cultura de la Generalitat valenciana Francesc Camps. No ha trencat el seu silenci pel que fa al llegat de Joan Fuster.

Francesc Viadel

El teatre en la postguerra valenciana (1939-1962)

Ferran Carbó i Santi Cortés

Un estudi imprescindible sobre el teatre al País Valencià durant els primers anys de la postguerra (1939-1962) perquè ressegueix exhaustivament l'última època d'esplendor i la mort del sainet i les manifestacions parateatrals del moment.

Editorial 3i4
"Quaderns", 49

Profecia i poder al Renaixement

Eulàlia Duran i Joan Recasens

Els texts aquí editats representen la culminació del profetisme català, el qual s'havia estructurat, a partir d'Arnau de Vilanova, com una derivació dels corrents profètics germànics en benefici de la dinastia catalano-aragonesa

Editorial 3i4
"La Unitat", 157

La barraca

Vicent Blasco Ibáñez

Nova versió de l'edició que Miquel Duran de València va publicar l'any 1927. En aquest volum, doncs, s'apleguen dos noms emblemàtics de la nostra cultura: el Blasco Ibáñez més versista i popular, i una traducció impecable de Miquel Duran de València.

Editorial 3i4
"Narratives", 48